

Derleyen
SEVAL ŞAHİN
“Ne Güzel Suçluyuz Biz Hepimiz!”

SEVAL ŞAHİN Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesidir. Edebi biçimlerin sosyolojisi, edebiyatta gündelik hayat ve polisiye romanla ilgilenmektedir. 2011 yılından bu yana 1884-1928 yılları arasında yayımlanmış telif polisiye eserlerin tarihi üzerine bir araştırma projesi yürütmektedir. *Kültürel Sermaye, Kibar Hırsız ve Şehir* (Bağlam Yayınları, 2011) adlı bir kitabı bulunmaktadır. Hazırladığı kitaplar: Berna Moran, *Edebiyat Üzerine Makaleler/Röportajlar* (İletişim Yayınları, 2004); *Tevfik Fikret - Düşünce Dergisi - Nüsha-i Mahsusa 1918* (Kitap Yayınları, 2006); Muallim Naci, *Mehmed Muzaffer Mecmuası* (Kitap Yayınları, 2006); Mehmed Asım Us, *Karikatür - II. Meşrutiyet'in Ünlü Simaları* (Kitap Yayınları, 2008).

İletişim Yayınları 1833 • Edebiyat Eleştirisi 32

ISBN-13: 978-975-05-1133-2

© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Müge Karahan

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Nurgül Şimşek

DÜZELTİ Melis Oflas

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyen
SEVAL ŞAHİN

“Ne Güzel Suçluyuz Biz Hepimiz!”

Sevgi Soysal İçin Yazılar

Sevgi Soysal anısına

İÇİNDEKİLER

Önsöz

SEVAL ŞAHİN 11

Açılış Konuşmaları

Sunuş

MERAL ÖZBEK 23

Kızının Gözünden

FUNDA SOYSAL 27

Sevgi Soysal ve Eserleri Üzerine

“Adamlar, Kadınlar ve Duvarlar”: ‘Eril Kent’in Tepelerinde *Tutkulu Perçem*

İPEK ŞAHBENDEROĞLU 37

Tante Rosa, Teslim Edilen Sersemlik

SEMA KAYGUSUZ 61

Nesi Yabancı Yahu Bu Tante Rosa'nın?	
HATİCE MERYEM	67
Sevgi Soysal 68'liydi	
A.ÖMER TÜRKES	75
"YürümeK"	
FERYAL SAYGILIGİL	89
Post-Feminizm ve Sevgi Soysal: Kadın Gözünden Erkeklikler	
ÇİMEN GÜNAY-ERKOL	97
Şafak ve Politik Bireyin Sancısı	
SEMİH GÜMÜŞ	115
Bir Antimilitarist Feminist Manifesto Olarak Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu	
AYŞE GÜL ALTINAY	123
Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu'nun Örgütsüz İsyankârı: Sevgi Soysal	
İPEK ÇALIŞLAR	133
Dişil Kahkahanın Devrimci Gücü: Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu	
SENE M TİMURÖĞLU-BOZKURT	145
Sevgi Soysal'da Karar Anları, Eşikler ve Yeni Başlangıçlar	
FATİH ALTUĞ	159
Sevgi Soysal'ın Eserlerinde Suçluluk Duygusu	
SİBEL IŞIK	197
Sevgi Soysal'a Dair	
MURAT BELGE	213
Hep Yürüyen Bir Hayat Eşlikçisi: Sevgi Soysal	
KARİN KARAKAŞLI	223

Panel ve Söyleşi

“Ne Güzel Suçluyuz Biz Hepimiz!”

DOĞAN HIZLAN - OYA BAYDAR - SELİM İLERİ

LATİFE TEKİN - BUKET UZUNER..... 233

Tante Rosa'dan Seni Seviyorum Rosa'ya

İŞİL ÖZGENTÜRK - YASEMİN ÖZTÜRK SÖYLEŞİSİ 261

YAZARLAR..... 269

Önsöz

SEVAL ŞAHİN

Sevgi Soysal benim için hep alaycı ve güçlü bir kadın olmuştur. Eserleriyle tanıştığımından bu yana hayata dair ayırksız düşünceleri, bir kadın olarak kendine ve dünyaya bakışındaki güç beni her zaman etkilemiştir. Sevgi Soysal'ı ne zaman okusam bana hep iyi gelmiştir. Sevgi Soysal'ın okuyucuları için de böyle olmalı ki; ölümünün 35. yılında Sevgi Soysal'ı konuşmak, onu aramıza alıp ona dair anlatılar kurmak için bir sempozyumun hazırlığına giriştiğimde davet ettiğim insanların pek çoğu beni geri çevirmediler. Dahası bu davetimin ardından gerek kabul edenler gerekse çeşitli sebeplerle bizlerle bulunamayacak olanlar hemen bana kendi Sevgi'lerini ve Sevgi Soysal'a ait anılarını anlatmaya başladılar. O zaman fark ettim ki Sevgi Soysal, onu tanıyan herkes üzerinde neredeyse büyülü bir etki bırakmıştı. İşte tüm bunlar neticesinde “Ne Güzel Suçluyuz Biz Hepimiz-Ölümünün 35. Yılında Sevgi Soysal Sempozyumu” ortaya çıktı.

Sempozyum 28-29 Aralık 2011 tarihleri arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde gerçekleşti. Bu iki

günlük sempozyum boyunca onun eserleri etraflıca incelendi. Elinizdeki kitap bu sempozyum sonucunda oluşmuştur.

Kitabın ilk bölümünü açılış konuşmaları oluşturuyor. Sempozyumun açılış konuşmalarını Meral Özbek ve Sevgi Soysal'ın kızı Funda Soysal yaptı. Meral Özbek, Sevgi Soysal'ın kendi kuşağı için öneminden bahsetti: "...o, sadece edebiyatçılara değil, şimdi aramızda olan kızı Funda Soysal'a da ait, bizlere de ait, üstelik farklı kuşaklara ait. Kendi kuşağım adına, Sevgi Soysal'ın bizim için ne anlam ifade ettiğinden bahsederek söze başlamak isterim. Kendi kuşağım dediğim zaman, tabii ki, 70'lerin ikinci yarısındaki üniversiteli gençlikten bahsediyorum: dünyanın değişeceğine inanan, kendini geliştirmek isteyen tutkulu üniversiteli gençlikten. Örgütlü ve örgütsüz, dar ve geniş anlamlarıyla politik olan gençlikten."

Funda Soysal, annesi hakkında söyledikleriyle tüm dinleyenleri derinden etkiledi: "...gerçeklik iddiasına, yazdığı her satırda, 'Bu benim!' diye beliren annem Sevgi Soysal'a dönersek... Onun bu öznel gerçeklik iddiasını sırf yazınsal bir pratik olarak görmek de yanlış olur. Kierkegaard'ın da öngördüğü gibi, kendin olmak son derece ciddi bir iş. O 'tüm-kendi-kendilik' diye adlandırılan hali yakalayabilmek, ancak yaşamı da tamamen öyle yaşamakla mümkün. Bu açıdan bakınca, annemle ilgili bana yıllar içerisinde anlatılan pek çok anekdot çok daha anlamlı oluyor. Kurallara, biçimciliklere başkaldırışı, öyle bir inat, bir özgürlük savaşçısı filan olma hevesi yüzünden değil. Kurallardan ve biçimlerden öte onun için önemli olan, yoluna baş koyduğu, hep kendi özneliği. Çünkü ancak onun peşinden giderse, buna cesaret ederse, bunu dile getirebilirse, varacağı yerin, kurallara uyarak varabileceklerinden daha önemli, daha gerçek bir yer olacağına inanmış bir kere. O yüzden işte alaycılığı, bu hayatı kurallara uymak gereken bir oyunmuş, sanki insan kul-

lanım kılavuzuyla dünyaya gelen bir makineymiş gibi yaşayanlara karşı...”

Kitabın ikinci bölümü Sevgi Soysal’ın eserleri üzerine. Bu bölümde tematik konuşmalarla doğrudan Sevgi Soysal’ın belirli bir eseri üzerine yapılan konuşmaları bir araya topladık. Burada yazarın ilk eseri olan *Tutkulu Perçem*’den başlayarak diğer eserlerine dair yazıların ardından yazarın eserlerinin genelini kapsayan yazılara yer verdik.

Ipek Şahbenderoğlu, Levent Şentürk’ün “eril kent” kavramından yola çıkarak Sevgi Soysal’ın *Tutkulu Perçem* adlı eseri üzerinde duruyor: “Bu makale cinsiyet ilişkileriyle yapılan toplumsal dinamiklerin görünme, yeniden üretilme alanı olan ve *Tutkulu Perçem*’de eril şiddetin inşâ ettiği bedensel bir varlık olarak beliren, Sevgi Soysal’ın metinlerinin temel izleği kent ile kadın karakter arasındaki gerilimin izlerini sürmeyi amaçlarken, Mimar Levent Şentürk’ün, 2001 yılından beri yürüttüğü Potansiyel Mimarlık İşliği-Oulipo’nun atölye çalışmalarının bir ayağını oluşturan ve Özlem Erkaslan ile 2007 yılında geliştirme imkânı bulduğu ‘Eril Kent’ projesi üzerine düşüncelerini hareket noktası kabul etmiştir. Şentürk’ün projesi, *Tutkulu Perçem*’in görünür olma inancıyla benliğini inşâ eden kentli kadınının, eril tarihin ve eril aklın kurduğu kenti katederken duyduğu huzursuzluğa ve Sevgi Soysal’ın ilk eserinin, hakkında söylenenlerden çok daha fazlası olduğuna ayna tutması bakımından da çok değerlidir.”

Sema Kaygusuz, Sevgi Soysal’ın *Tante Rosa*’sının kendine has yapısını şiirsel bir dille gözler önüne seriyor: “Tante Rosa kolayca reddedebileceğimiz sahici bir dünyalı halidir halbuki. Ona direnç göstermemizin nedeni de bu sahiciğidir zaten. Tante Rosa’nın, ilk okunduğunda yadırganması, memleketin onca sorunu varken yabancı bir kadının romantik ve aptalca maceraları olarak dışlanması, bana göre oldukça bil-

dik bir karakter olmasından ileri gelir. Aramızdaki yabancıdır Tante. Huzuruzumuzu kaçıran, yaşamıyla en konformist eğilimlerimizi boşa çıkaran biri. Çünkü o hayatın kabasını deneyimlemiştir. Üstelik Tante gibiler yakından tanıdığımız kişilerdir. Yabancılığı da bu tanış olduğumuz aldırışsızlığıyla ilintilidir. Alman olduğu için değil başına buyruk olduğu için yabancıdır. Bu başına buyrukluğu özgürlükle eş tutmaktan özellikle kaçınıyorum, çünkü Sevgi Soysal, Tante Rosa'yı içindeki çarpık düzenle, erkek egemen toplumla, savaş halindeki teyakkuzla, dinin günlük hayattaki hegemonyasıyla bitiştirerek, uyumlu ama sakar bir birey kılarak resimlemiştir. Tante Rosa'nın başına buyrukluğu yaşadığı çevreye rabitalidir. Zaten onu bu denli yerli ve her yerli yapan, tam da dünyaya aldanan biri oluşudur. İnsanın yaşam kavgası, bireysel, kültürel ve kitlesel taleplerin arasından mutluluk verici bir denge kurma meselesi üstüne yoğunlaşır. Tante'nin çabası da budur, memnuniyeti birçokları gibi yüzeysellikten devşirmeye çalışmaktadır. Zaman zaman her küçük şeyin tutku olabileceğini anımsatarak... Ne var ki hep tökezler.”

Hatice Meryem, *Tante Rosa'nın* “bize özgülüğü” üzerinde duruyor: “Tante Rosa'ya nasıl baktığımız bugün hayata bakışımızla bağlantılıdır. Doğrudur, o çileli annelerimizle anneannelerimize benzemiyor. Ancak hiç değilse evden kaçan ve aile büyüklerimiz tarafından dışlanan, başına olmadık işler gelen teyzemize de mi benzemiyor? Doğrudur, ailemize üzüntüden başka bir şey vermemiştir bu teyze. Tamam, topluma yararlı olmaya çalışmamıştır, cepheye mermi taşımamış, gençliğini feda edip Anadolu'ya eğitim gönüllüsü olarak gitmemiş, devrimci harekete katılmamış, iffet ve namus abidesi de olmamıştır. Ancak yaşamı sevmenin ne olduğunu, batmanın da çıkmak kadar doğal bir hâl olduğunu da ondan başkasından öğrenemeyiz, değil mi?”